

Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva 4. Telefon 23-61-23-64. Mesečna naročnina 20 lit., za inostranstvo 40 lit. — Ček, rač. Ljubljana 10.456 za naročnike in 10.454 za inostrane. Isključno zastopstvo za oglaševanje in inostranstvo: UPI B. A. Milano. Reprograf: na vradama.

SLOVENE

SEPTEMBER - 1944

26
TOREK

Weitere hohe Verluste

der feindlichen Luftlandetruppen im Raum Arnheim-Nimwegen durch unsere Gegenangriffe

Neue schwere Panzerangriffe bei Firenzuola abgewiesen — Erfolgreiche Gegenangriffe unserer Truppen im Raum südlich Riga — Oertliche Kämpfe an der bulgarischen Westgrenze

Aus dem Führerhauptquartier, 25. Sept. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Westholland wehrten die eigenen Truppen in neuen Stellungen mehrere feindliche Angriffe ab. Im Raum Arnheim-Nimwegen fügten die Gegenangriffe dem aus der Luft gelandeten Feind, der noch nicht zum grösseren Angriff antrat, weitere hohe Verluste zu. Oertliche Vorstösse des Gegners scheiterten zum Teil in erbitterten Nahkämpfen. Von den noch westlich Arnheim auf engstem Raum kämpfenden Resten der ersten englischen Luftlandedivision wurden weitere 800 Verwundete eingebracht. Ostlich Eindhoven erzielte der Feind geringen Geländegewinn.

Eigene Schlachtfliegerverbände griffen trotz schlechten Wetters erfolgreich in die Erdkämpfe in Holland ein.

Nördlich und südöstlich Aachen wurden Angriffe des Feindes unter Abschuss mehrerer Panzer abgewiesen. An der Eifel-Front verlor der Feind bei erfolglosen Angriffen 16 Panzer.

Nördlich Nancy und bei Chateau-Salins warfen eigene Angriffe den Feind trotz hartnäckigen Widerstandes zurück. Im Raum von Epinal und Remiremont hielten die schweren Kämpfe an. Bei erbittertem Widerstand der eigenen Truppen gewann der Angriff des Feindes nur örtlich an Boden.

Bei Dünkirchen und Calais beiderseitige lebhafteste Artillerietätigkeit. Die kampfschlüssigen Besatzungen von Lorient und St. Nazaire zersprengten feindliche Angriffe und führten erfolgreiche Gegenstösse. Nach Vernichtung der letzten Stützpunkte ist die heldenhafte kämpfende Besatzung von Boulogne nach schwerstem Ringen der feindlichen Übermacht erlegen.

London lag in der vergangenen Nacht wieder unter dem Feuer der »V 1«.

In Mittel-Italien setzte der Feind gestern seine schweren Panzerangriffe nordöstlich und östlich Firen-

zuola fort. Er wurde fast überall abgewiesen und konnte nur einen inzwischen abgeriegelten Einbruch erzielen. 14 feindliche Panzer wurden abgeschossen.

An der Adria wurden unsere Truppen befehlsgemäss in neue Stellungen nordwestlich Rimini zurückgenommen. Hiergegen führte zahlreiche Angriffe des Feindes wurden unter Abschuss von 35 Panzern zerschlagen.

Im südwestlichen Siebenbürgen kam es auch gestern nur zu Kämpfen örtlicher Bedeutung. Beiderseits Torenburg und im Nordteil des Szekler-Zipfels wurden Angriffe bolschewistischer und rumänischer Verbände abgewiesen oder aufgefangen. In diesen Kämpfen verlor der Feind allein bei Torenburg 30 Panzer.

An den Beskid-Pässen südlich Sanok und Krosno wurde gestern in Angriff und Abwehr mit wechselndem Erfolg gekämpft.

Zwischen dem Nordrand der Karpathen und Mitau fanden keine wesentlichen Kampfhandlungen statt.

Im Raum südlich Riga warfen Truppen des Heeres und der Waffen-SS die Bolschewisten in erfolgreichen Gegenangriffen zurück. An der übrigen Front des Nord-Abschnittes verliefen die Absetzbewegungen weiter planmässig. Der in mehreren Abschnitten nachdrängende Gegner konnte unsere Bewegungen nicht stören.

Nach Zerstörung aller militärisch wichtigen Anlagen wurde vor einigen Tagen die Stadt Reval geräumt.

Unsere Absetzbewegungen nach Nordfinland nehmen den genau vorbereiteten Verlauf.

Bei Prilep in Mazedonien wurde eine starke bulgarische Kräftegruppe bei geringen eigenen Verlusten zerschlagen. Sie liessen ihre gesamte Ausrüstung an Geschützen und schweren Waffen in unserer Hand. An der bulgarischen Westgrenze und am Eisernen Tor sind örtliche Kämpfe im Gange.

Nadaljnje visoke izgube

sovražnih letalskih pehotnih čet na področju Arnheim-Nimwegen zaradi naših protinapadov

Novi težki oklepniški napadi pri Firenzuoli odbiti — Uspešni protinapadi naših čet na področju južno od Rige — Krajevni boji na bolgarski zahodni meji

Führerjev glavni stan, 25. sept. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

V zahodni Nizozemski so odbile naše čete na novih postojankah več sovražnih napadov. Na področju Arnheim-Nimwegen smo zadali s protinapadi nadaljnje visoke izgube po zraku doseplemu sovražniku, ki se ni pričel z večjimi napadi. Nespornost krajevnih sunki so se izjalovili deloma v ogorčenih bojih iz bližine. Od preostankov prve divizije angleške letalske pehote, ki se bore na zelo ozkem prostoru še zahodno od Arnheima, smo privedli nadaljnjih 800 ranjencev. Vzhodno od Eindhovna je sovražnik malenkostno napredoval.

Lastni oddelki borbenih letal so kljub slabemu vremenu uspešno poslegli v kopne boje na Nizozemskem.

Severno in jugovzhodno od Aache-na smo zavrnili sovražne napade ter uničili več oklepnikov. Na bojišču ob Eiflu je izgubil sovražnik pri svojih brezuspešnih napadih 16 oklepnikov.

Severno od Nancyja in pri Chateau-Salinsu smo vrgli s lastnimi napadi sovražnika kljub trdovratnemu odporu nazaj. Na področju Epinala in Remiremonta so se nadaljevali težki boji. Zaradi ogorčenega

odpora naših čet je sovražni napad le krajevno napredoval.

Pri Dunkerquen in Calaisu živahn obojestranski topniški ogenj. Bojevitvi posadki Lorienta in St. Nazaira sta razbili sovražne napade in napravili uspešne protisunke. Po uničenju zadnjih oporišč je junaško boreča se posadka Boulogna po težkih bojih podlegla sovražni premoči.

London je bil v pretekli noči zopet pod ognjem »V 1«.

V srednji Italiji je sovražnik včeraj nadaljeval svoje težke oklepniške napade severovzhodno in vzhodno od Firenzuole. Skoraj povsod smo ga zavrnili, uspel mu je en sam vdor, ki je bil med tem že zajezjen. Uničili smo 14 sovražnih oklepnikov.

Ob Jadranu smo umaknili naše čete v skladu s danimi povelji na nove postojanke severozahodno od Riminija. Ob tej priliki izvedene številne sovražne napade smo ob uničenju 35 oklepnikov razbili.

V jugozahodni Sedmograški je prišlo včeraj le do krajevno pomembnih bojov. Ob obeh straneh Turde in v severnem delu Szeklerskega ozemlja smo zavrnili ali zaustavili napade boljševiških in romunskih oddelkov. V teh bojih je izgubil sovražnik samo pri Turdi 30 oklepnikov.

Nemški oklepniki napadajo

Berlin, 25. sept. Z energičnimi sunki pri Lunevillu so nemški oklepniški oddelki ne le preprečili razširjenje sovražnega vdornega področja vzhodno od Nancyja, marveč so tudi prisilili sovražnika, da je moral predčasno obrniti svoje oklepniške skupine, ki so prodirale proti severu ter jih poslali v boj proti napadajočim nemškim oklepniškim brigadam. S tem je bila preprečena ameriška namera, da bi s svojo armado, ki je bila pripravljena na področju Nancyja v varstvu močnih oddelkov protitankovskih topov prodrli skozi vrzel na vzhodnem robu svojega vdornega področja proti severu v smeri proti Saarbrückenu.

Z nenadnim napadom se je nemškim oddelkom najprej posrečilo zožiti vdorno področje južno od preliva Ren-Marna, vzhodno od Lunevilla in vdreti prehodno tudi v mesto, kjer so zaplenili velike količine vojnega gradiva, oklepane izvidniške vozila in druga motorna vozila. Kasneje so »panterje« in napadalni topovi skupno z oklepniškimi grenadirji uspešno napadli ameriško četo protitankovskih topov med Chateau Salinsom in Lunevillom. Nemški oklepniški so vdorili v sovražne črte ter pritegnili na sebe nasprotnika, ki je napadal že v drugi smeri, kljub temu, da so vedeli za nevarnost, ki jim je grozila na vdornem področju predvsem od sovražnikovih sil, ki so prodrele preko reke Seille. Nasprotnik je napadal nemške oddelke z močnimi silami in je skušal s protinapadi, ki so dovedli do ogorčenih, več dni trajajočih oklepniških bojov, preprečiti nadaljnjo zoženje svojega vdornega področja.

Nemške čete so uničile tu v enem dnevu 22 težkih sovražnih oklepnikov ter izgubile same samo 5 lastnih oklepniških vozil. Nemške čete so nato kljub najmočnejšemu ameriškemu pritisku obdržale ozemlje, ki so ga pridobile prejšnje dni.

»V 1« nad Londonom

Stockholm, 25. sept. Kakor javlja agencija Reuter, so Nemci tudi v noči na nedeljo obstreljevali z izstrelki »V 1« južno-angleške groblje in področje Velikega Londona. Nastala je škoda in izgube med prebivalstvom.

Angleški tednik »Tribune« ostro napada večne vsvedneže in vse velike in male preoke ter jim očita, da so se glede »V 1« močno urezali. Napovedali so že konec obstreljevanja z »V 1« na London in južno Anglijo ter povzročili s svojim govorničem povratek evakuirancev. Nastala je velika škoda. »Cavalade« piše, da občutijo nemške letelce bombe še toliko huje, ker je bilo celo z uradne strani sporočeno, da je nevarnost dokončno mimo. Ko so ministri zopet povzdignili swareč glas, je bilo za mnoge evakuirance že prepozno. Sedaj pa vedo, da velika nevarnost še traja in da se nahajajo Londončani in prebivalci južne Anglije nadalje na bojni črti. Kdo pa lahko reče, ali ne bo postalo vse huje. Bodočnost in cilj »V 1« izstrelkov se za enkrat še ne da predvideti.

Na prelazih preko Beskidov južno od Sanoka in Krosna smo včeraj napadali in se branili z menjajočo se srečo.

Med severnim robom Karpatov in Jelgavo ni prišlo do nikakih bistvenejših bojov.

Na področju južno od Rige so vrgle čete vojske in vojske SS boljševo z uspešnimi protinapadi nazaj. Na ostalem bojišču severnega odseka so potekali odmakalni premiki nadalje po načrtu. Nasprotnik, ki je na več odsekih pritiskal za nami, ni mogel motiti naših premikov.

Po uničenju vseh vojaško važnih naprav smo pred nekaj dnevi izpraznili mesto Reval.

Naši odmakalni premiki proti severni Finski potekajo točno tako, kot so bili pripravljani.

Pri Prilepu v Makedoniji smo s malenkostnimi lastnimi izgubami razbili močno skupino bolgarskih sil. V naše roke je padlo vse njeno topništvo in težko orožje. Na zahodni bolgarski meji in ob »Zeleznih vratih« so v teku krajevni boji.

Berlin, 24. sept. Sovražnik je na zahodnem bojišču 22. septembra močno ojačil svoje napade proti utrjenim lukam ob atlantski obali, da bi z likvidacijo teh oporišč osvobodili svoje tu vezane sile in jih tako uporabili na glavnem bojišču. Posebno močan pritisk je izvajal sovražnik zopet proti utrjenemu območju v Pas de Calais. S topniškim ognjem in z bombardiranjem je napadel Boulogne, Dunkerque in Calais, nato pa so sledili še silni napadi pehote in oklepnikov. Posebno ogorčeni boji so se bili v severnih in južnih predkrajih Boulogna. Na cestah Vincereux so imeli Kanadčani posebno težke izgube, ko so skušali preprečiti posadki razstreljenih nemških oporišč prodor proti severu. V krvavih bojih iz bližine pa so grenadirji in topničarji prodrli v sovražni obroč ter se pridružili nemškim branilcem pri Cap Gris Nezu. Težki menjajoči se boji so divjali ves dan tudi na luškem področju in na zapornih baterijskih postojankah. Eno izmed žarišč je bilo opazovališče trdnjavskega poveljnika, ker so se morali branilci brez podpore težkega orožja z golim orožjem oporistati sovražnemu napadu. Pod nadmočnim nasprotnikovim pritiskom se je razvila glavna bojna črta v vrsto odpor-nih gnezd, okrog katerih so se bili silni boji. Ob teh odpornih postojankah so se do večera zrušili vsi sovražni napadi.

V predtrdnjanskem ozemlju Dunkerqua in Calaisa so se posrečili sovražniki, ki je napadal z veliko tvarno nadmočjo, krajevni vdori in predtrdnjasko cono.

Nemške čete so s protinapadi prestregle sovražne sunke. Po padcu Bresta narašča tudi stalno sovražni pritisk proti obalnim oporiščem v Bretaniji. Branilci Lorienta so vrgli sovražnika, ki je vdoril po močnem topniškem ognju, nazaj ter očistili ozemlje. Ko so postavili oblegovalci pred glavno bojno črto radijske zvočnike in pozvali branilce k predaji, so jim ti odgovorili z močnim stojiškim ognjem, ki je uničil zvočnike. Pri St. Nazairu, čigar obrambo vodi generalni major Hüntten kot trdnjaski poveljnik s sodelovanjem pomorskega poveljnika kontreadmirala Mirowa, je razbil nemško topništvo sovražne pripravljane postojanke, tako da je lahko nasprotnik podvel samo manjše sunke. Pri nadaljnjih topniških bojih so prisilili Nemci z motilnim ognjem težkega orožja sovražnika, da je opustil neko naprej potisnjeno oporišče.

Nasprotnik napada na obeh straneh izliva Gironde. Na severnem obrežju vodi obrambo trdnjaski poveljnik polkovnik Pohlmann, južno obrežje pa branijo čete pod poveljstvom generalnega majorja Mayerja. Obe ti dve skupini podpirajo pomorske enice pod poveljstvom pomorskega poveljnika kapetana Michaellesa. V obrambo pričakovane napada so nemške čete močno izgradile svoje postojanke. Izgradile so nove zaporne postojanke ter razpostavile topniške baterije na ugodneje mesta. Kadar koli so napadle sovražne sile, so bile vsakokrat krvavo odbite.

Po začrtani poti naprej

Ljubljana, 26. septembra.

Včerajšnje ljudsko zborovanje v unionski dvorani je zopet izzevnolo v močan poudarek vere večine slovenskega naroda, da je na pravi poti, ko se je postavil z orožjem v roki v obrambo svojih največjih narodnih svetinj ter je od komunistov vsiljeni boj sprejel in ga sedaj bje na življenje in smrt. Ta poudarek sta dala predvsem oba glavna govora, ki sta jih imela na zborovanju Obergruppenführer in general policije G. Rösener in prezident, div. general g. Rupnik.

Gospod prezident general Rupnik je v svojih izjavah čisto pravilno omenjal, da je mali slovenski narod med ostalimi velikimi evropskimi in izvenevropskimi vojskujočimi se narodi sicer čisto neznaten drobce. Toda Previdnost je tudi njemu kot vsem ostalim postavila tisto usodno vprašanje: Bti ali ne biti. Tako smo bili postavljeni pred ločnico, pred odločitve in izbiri: Ali življenje ali gotova smrt in propast. Če hočemo sploh še ostati, sploh še živeti in si graditi lepšo bodočnost, se mora ježček na tehnični naše usode nagniti na pravo stran, to je na tisto stran, na tisto pot, ki vodi narod v pravo, Bogu dopadljivo človeško sožitje, ki edina lahko zagotovi narodu še nadaljnji obstoj in življenje, ker nasprotna pot, pot, ki jo ponuja narodu brezbožni in krvavi komunizem, vodi narod samo v smrt, v grob.

Narod, postavljen pred to usodno odločitev, se je znašel in dokazal svojo zrelost. Vse, kar je v njem zdravega, poštenega in dobrega, se je odločilo za edino pravilno pot, ki jo je danes sploh mogoče hoditi, če hočemo svojemu narodu res dobro in je tako danes že daleč preko usodnega razpotja. Tisti Slovenci pa, ki so mislili v svoji zmoti ali zlobi, da bodo s komunizmom ustvarili domovini lepšo bodočnost s tem, da so pobijali nedolžne sobrate, požigali slovenske domačije in naselja, uničevali slovenske gospodarske ustanove, so se za vse čase sami izločili iz narodne skupnosti. Vse te resnične izjave naroda bo zgodovina prej ali slej pozvala na odgovornost ter jih bo obsodila kot krvnike in škodljivce ter izdalce lastnega rodu.

In narod, ki je bil tako neusmiljeno in po zaslugi lastnih sobratov postavljen pred odločitev: ali življenje ali smrt, je za obrambo in zagotovitev svojega nadaljnega obstoja dal iz svo-

je sredine najboljše, kar je premogel, svojo mladino, s katero se je lahko ustanovilo in zgradilo Slovensko domobranstvo, ki nam danes s krvavimi žrtvami ustvarja lepše življenje.

Gospod prezident pa je tudi poudaril: Večina Slovencev je pravilno razumela klic sedanjih zgodovinski-usodnih trenutkov ter je v strnjeni povezanosti vseh slovenskih zdravil sil reševala in rešuje še danes narodu to, kar mu je rešiti sploh še mogoče: golo življenje. Manjšina pa še vedno stoji ob strani, še vedno čaka na razpotju usode. In prav tem krogom, ki bi radi istočasno sedeli na dveh ali celo treh stolčkih in bi bili radi pri obeh straneh »dobro zapisane«, češ da je vse to, kar se danes dogaja na naši zemlji, samo »politika«, oni pa da se s politiko sploh ne bavijo, sporoča gospod prezident resno svarilo in opozorilo, da so v tem letu, ki je za nami, pač že lahko sami uvideli, kaj je zadelo one Slovence, ki so šli po poti komunizma, in kaj je bilo storjenega pri onih, ki niso zavrnili nemške pomoči. Dobili smo svoje domobranstvo, ki je že v enem letu postalo ponos in svetinja naroda. Reševali smo narod, reševali slovenska življenja, kar je ali bi vsaj morala biti glavna naloga slehernega slovenskega človeka. Reševali smo ta življenja s tem, da je nova uprava storila vse — koliko dobrega je opravila Zimska in Socialna pomoč — kar je sploh mogla, da se je predvsem zboljšalo socialno skrbstvo, da je preskrbela streho in prehrano tisočim izgnancem in beguncem in njihovim družinam, da se je v našo očisto pokrajino vračal zopet red in mir, da so ljudje lahko mirno živeli in se posvečali svojim dnevnim opravkom, da se jim ni bilo treba bati raznih napadov in tudi vprašanja talcev nismo več poznali. Tako je slovenska uprava skrbela za narod, za vse njegove sloje ter se je celo lahko lotila obnove od komunistov požganih slovenskih domov in naselij.

Vse te Slovence, ki se še vedno obnavljajo in stoje ob strani velikih dogodkov, ki se odigravajo ne kje daleč od nas, temveč na naših slovenskih tleh, gospod prezident svari in opozarja, da so že danes in bodo v bodočnosti še veliko bolj odgovorni za vsako nepotrebno slovensko žrtev ter jih bo narod prav tako kot same rdeče krvoloke klical na odgovornost in tudi obsodil.

Ob pregledu velikega opravljenega dela se je gospod prezident v svojem govoru iskreno zahvalil za nesebično sodelovanje vsem svojim sodelavcem. V prvi vrsti je to pahalvalo zaslužilo Slovensko domobranstvo, slovenski kmet, slovenski delavec, slovenska mladina in sploh vsi, ki so na kakršni koli način sodelovali pri obnovi naše razdejane domovine. Toplo zahvalo je gospod prezident naslovil tudi na nemško državno vodstvo in na nemške vojake, ki so Slovence pomagali v njihovi odločilni borbi. Tej zahvali je priložil še prošnjo, da bi bili še z naprej deležni te podpore in razumevanja za svoje slovenske potrebe.

Slovenci v započetih borbi proti komunizmu ne bodo klonili, ne bodo ostali na sredi poti, temveč jo bodo izbojevali do konca, da bo največji sovražnik naroda končno za vse čase strit in pobit. Za to vidimo tudi potrdilo v imenovanju gospoda prezidenta za generalnega inspektorja Slovenskega domobranstva. To visoko odlikovanje ne pomenja namreč samo priznanja gospodu prezidentu osebno za njegovo enoletno delovanje na čelu slovenske domače uprave v korist našemu narodu, temveč tudi vsemu prebivalstvu Ljubljanske pokrajine, zlasti pa slovenskim domobrancem, ki bodo v njem videli samo še novo vzpodbudo za še odločnejše nastope proti komunističnemu banditstvu na naši zemlji.

SS-Obergruppenführer und General der Polizei Rösener spricht. — SS-Obergruppenführer policijski general Rösener govori.

Bei der Kundgebung in grossem Unionsaal waren die höchsten Vertreter des kulturellen und wirtschaftlichen Lebens anwesend. — Na zborovanju v unionski dvorani so bili navzoči najvišji predstavniki kulturne in gospodarskega življenja.

Der Präsident General Rupnik bei seiner Ansprache in grossem Unionsaal. — Prezident general Rupnik govori v unionski dvorani.

Prezident general Leon Rupnik generalni inspektor Slovenskega domobranstva

Predstavniki oblasti in zastopniki stanov so v imenu vsega slovenskega naroda proslavili obletnico obnove slovenske narodne oblasti na lepi manifestaciji v unionski dvorani — V znak priznanja in zahvale za delo je bil prezident general Leon Rupnik imenovan za generalnega inspektorja Sloven. domobranstva. V imenu vsega naroda in še posebej v imenu slovenskih domobrancev je g. prezident obljubil, da bo Slovensko domobranstvo ohranilo svoj ugled in svojo borbenost do končne zmage nad komunizmom.

Ljubljana, 25. sept.
Včeraj smo na velikem manifestacijskem zborovanju, ki so se ga udeležili predstavniki vsega naroda, proslavili prvo obletnico, odkar je obnovljena slovenska uprava za ljubljansko pokrajino. Velika unionska dvorana je že pred osmo uro sprejemala maso zborovalcev. Zaradi omejenega prostora so imeli dostop le predstavniki javnih ustanov, korporacij ter gospodarskih, kulturnih, socialnih in stanovskih organizacij. Vsi ostali so mogli zborovanju slediti ob radijskih zvočnikih, ki so bili postavljeni na vseh važnih prometnih križiščih.

Zborovalna dvorana je bila za to pomembno proslavo skrbno pripravljena. V belo odeti govorniki oder, ki je imel v prednji strani vtisnjeno močnega kranjskega orla, je stal sredi zelenja palm. Ob straneh sta bila postavljena dva velika stebra, katerih eden je nosil Hitlerjev doprni kip. Ozadje sprednjega dela dvorane sta zaključevali slovenski trobojnici z nemško drž. zastavo v sredi.

Prve sedežne vrste so zasedli predstavniki najvišjih vojaških in civilnih oblasti v naši pokrajini. Zborovanje so obiskali tudi general Harm in general Schimmelpfennig, nemški konzul Müller, hrvaški konzul Baljić, upravni svetovalec šefa pokrajinske uprave dr. Doujak,

poveljnik Slov. domobranstva podpolkovnik Krener in ostali zastopniki najvišjih upravnih mest. Na zborovanje so prišli tudi zastopniki domobranskih ranjencev. Kmalu po osmi uri so prišli v dvorano najvišji gostje. Polna dvorana je živahno pozdravljala Obergruppenführerja in generala policije Erwina Rösenerja, prezidenta generala Rupnika in ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana.

Takoj nato je stopil na govorniški oder načelnik informacijskega oddelka pokrajinske uprave dr. Puš, pozdravil najvišje odličnike in ostale zborovalce. Z uvodnimi besedami je začel zborovanje. Leto dni je že, kar se je del našega naroda, ki prebiva v Ljubljanski pokrajini, zdržnil nad postavljenim vprašanjem: biti ali ne biti. Spoznal je, da v onih trenutkih prevzema nase usodo vsega slovenskega naroda. Takrat je nastopil general Rupnik, borec-junak zoper boljševizem, sprejel ponudeno roko nemškega vojaka in priključil v življenje Slov. domobranstvo. V tem letu je naš narod pokazal svoje zdravje in voljo do življenja, ki jo hoče naglasiti tudi danes, da jo bo slišal ves svet.

Dr. Puš je nato dal besedo prvemu govorniku, g. Jožetu Cernetu, zastopniku kmečkega poverjenstva in kmečkega stanu.

Zastopnik kmečkega stanu govori

Spoštovani zborovalci!

Te dni mineva leto dni, odkar so se v naši domovini odigrali najusodnejši dogodki, kar jih zaznamuje slovenska zgodovina! Po kapitulaciji Italije, ki je imela zaseden ta del slovenske zemlje, je pretila nevarnost, da bo slovenski narod utonil v krvi in požaru komunistične revolucije.

V najtežjih trenutkih je — brez ozira na levo in desno — stopil na čelo razbičane naroda, mož — vojak, ki je imel dovolj poguma in dovolj volje, da je prevzel upravo Ljubljanske pokrajine v svoje roke, priključil v življenje slovensko domobranstvo in tako rešil ljudstvo neizogibnega propada.

Ob proslavi tega zgodovinskega pomembnega dogodka govorim danes v imenu kmečkega poverjenstva, kot predstavnika slovenskega kmečkega stanu. Ni dvoma, da je v minulem času največ trpel slovenski kmet in da ta kmet tudi še danes prenaša največjo stisko in gorje v onih delih naše domovine, kjer gospodari zločinski komunisti. Njegove muke in trpljenje je vam znano in vsega tega danes nečem ponavljati.

A ob spominu na vse to hočem poudariti najprej eno:

Prezident general Rupnik je tisti mož, ki se je z vsem srcem in z vso voljo zavzel v prvi vrsti za kmeta.

1. Kaj vse je storil za ubogo kmečko begunce in kako z vsemi močmi želi pomagati in dejansko — kolikor le more — pomaga sedaj izgnancem, bo v celoti težko po zaslugi oceniti. Sam sin kmečke hiše prav dobro ve, kaj kmečkemu človeku pomeni domacija in kako je bridko ločiti se od domače hiše in se podati v negotovost. Zato ima odprto srce in roke za kmečke begunce in izgnance, ki so mu za vse dobrote iskreno hvaležni. V njihovem imenu izrekam g. prezidentu na ta slovesen dan toplo zahvalo.

2. Naši kmečki bratje in sestre — begunci in begunkice so bili v minulem letu prva in največja skrb g. prezidenta. Pri tem ni pozabil na kmečki stan v celoti, v katerem vidi najbolj zdravo jedro naroda in poročstvo za boljšo bodočnost slovenskega rodu. Nikdar zastopstvo slovenskega kmeta pri g. prezidentu ni naložilo na gluha ušesa s svojimi predlogi in željami. Njegova največja skrb je bila, da se ustanovi kmečko poverjenstvo, ki ga vodijo kmečki možje sami. Danes se lahko ugotovi, da je bilo v kratkem času mnogo storjenega za zaščito kmetov in za gospodarsko povzdigo kmetijstva.

Res, da ni vse tako, kakor bi kmet radi, a zavedati se moramo, da živimo sredi največje in najhujše vojne v zgodovini človeštva. In vendar se je celo v tem času naredilo marsikaj v prid kmetijstva v onih krajih, ki jih ne ogrožajo partizanske tolpe. Naj omenim le dve stvari:

a) Ljubljansko barje je dolga desetletja odprto vprašanje, ki pomeni — pravilno rečeno — veliko gospodarsko pridobitev kmetijski proizvodnji. V minulem letu so šli težki stotisoči za ure-

ditve Barja, ker prezident Rupnik pozna pomembnost ureditve barjanskega vprašanja.

b) Druga stvar v dejanski podpori kmečkemu stanu je pa obnova naše dežele. G. prezident dobro ve, kako kmet, ki mu je vohra revolucije uničila dom, kopni po obnovi domacije. Zato pa ni štedil in ne štedi niti z denarjem, niti z materialom, kadar gre pomagati kmečkim družinam, da si postavijo nove domove.

Porabljam to priliko, da se v imenu kmečkega stanu g. prezidentu javno zahvalim za vso pomoč, ki jo je težko preizkušenemu kmečkemu ljudstvu nudil pri vsaki priliki v obilni meri.

Obenem pridružujem zahvali toplo prošnjo, da g. prezident še naprej čuva interese kmeta in nam pomaga, da bomo te hude čase mogli prebiti in ostati še naprej to, kar je bil slovenski kmet narodu vedno: jedro in trdna osnova narodnega življenja. Zdrav po duši in telesu, gospodarsko trden in zadovoljen kmečki stan je največje poročstvo za narodov obstoj in njegovo srečno bodočnost.

Slovenski kmetije pa ob današnjem slovesnem trenutku obljubljam, da bomo storili od svoje strani vse, da se prizadevanja g. prezidenta za narodov blagor v čim večji meri izpolnijo, kolikor je to od nas odvisno. Zato zagotavljam, da bomo delali na trdni stanovski skupnosti slovenskega kmeta, da se bomo — kot doslej — tudi v bodoče trdno in resno trudili za napredek kmečkih gospodarstev pa tudi za zdravo rast duhovnega življenja na kmetih.

Zemlja, družina, Bog so temelji kmečkega grunta, katerega korenine segajo do pekla. Te dobrine bomo s skupnim prizadevanjem branili in hranili svojim potomcem, da bo po njih naš narod ostajal zdrav in močan na tem lepem koščku zemlje, ki je naša slovenska domovina. Obljubljam, da bomo tudi za naprej složno in vzajemno z drugimi stanov, zlasti s slovenskimi delavci gradili domu in narodu lepšo bodočnost. — Zlasti v teh hudih dneh hočemo biti g. prezidentu močna opora, kakor smo mu skušali biti do sedaj. Zavedamo se, da smo hranilci naroda in da zlasti sedanjí čas zahteva od nas kmetov skrajnih naporov in mnogih odgovorov po dobičku, da s tem solidarno oskrbujemo druge stanovse s hreno. To hočemo zvesto izpolnjevati in dokazati, da je kmet vedno na svojem mestu, kadar gre braniti dobro naroda, pa naj bo s puško v roki ali s pridelki ali kakor koli.

Z vero v Boga, z ljubeznijo do zemlje in svojega naroda, bomo vztrajno delali, krepko držali vkup in složno stopili za g. prezidentom v drugo leto naše borbe za boljšo bodočnost v družini evropskih narodov. Kloniti ali odnehati ni kmečka navada! Vzdržali bomo ob našem prezidentu vse preizkušnje, vzdržali borbo s komunisti in z vsemi drugimi narodovimi nasprotniki, dokler končno ne dosežemo svobode, reda in blagostanja po načrtih socialne pravičnosti.

Tako obljubljam in bomo obljubo tudi držali.

Besede s'ovenskega delavca

Drugi je nastopil zastopnik delavskega stanu g. Besov Drago, voznik mestne cestne železnice.

Gospod prezident!

Sestre in bratje!

Pooblaščen po Delavski protikomunistični akciji hočem na tem zboru kot delavec v imenu delavstva povedati jasno besedo. Jasno zato, ker je nujno potrebna tako nam delavcem samim, kakor tudi vsemu narodu, tudi tistim, ki so bodisi kot aktivisti, bodisi kot terenci še vedno v službi brezvestnega, breznarodnega in zločinskega komunizma ter njegovih zaveznikov ter so

se kot taki izločili iz naše zdrave narodne skupnosti. Vi pa, dragi zborovalci in zborovalke, presodite moje skromne, a odkritosrčne besede.

Delavci po tovarnah in obratih pogosto stavijo sami sebi in nam vprašanje: Kdo je kriv današnjega razvredanja gospodarskega položaja, kdo je kriv tolike socialne bede? Ako hočemo na to vprašanje jasno in odkrito odgovoriti, moramo bežno poseči nekoliko nazaj. Začetke današnjega zla najdemo v francoski revoluciji. V tisti revoluciji, ki je z lažnim geslom: svoboda, enakost in bratstvo prevrnila ne samo takratne revolucionarje in ne samo

francoski narod, ampak je s svojimi satanskimi lažmi in prevarami omamila tudi druge narode v Evropi in na vsem svetu. V znamenju tega zlaganega gesla je tekla v potokih in še teče nedolžno prelita človeška kri in v znamenju prav istega gesla so padali in še padajo najzvednejši in najboljši sinovi in hčere slovenske matere. Ta revolucija, katero je za kulisami vodil pretkani večni žid, je ustvarila nov gospodarski stroj družbe, ki se navadno imenuje gospodarski liberalizem. Delavci prav dobro vemo, da je to tisti napačni stroj, ki je dovolil posamezniku, da sme na škodo skupnosti pridobivati čezmerna milijonska bogastva, medtem ko lahko svobodno dopusti, da delavci, ki mu to bogastvo pridobivajo, stradajo ter trpe revščino in pomanjkanje. To je tisti gospodarski stroj, ki je v letih največje gospodarske krize v Ameriki kuril lokomotive s pšenico in v Braziliji metal kavo v morje, samo zato, da cene teh potrebščin niso padle. In gospodarskemu liberalizmu ni bilo mar, da mnogi delavci takrat niso imeli hrane niti za prihodnji dan.

V tem položaju je že konec prejšnjega stoletja socialna demokracija kot izvidnica današnjega komunizma naša ugodna tla za svoje hujskaško delo. Njeni prvaki so prav tako, kakor danes komunistični samozvanci metali med delavstvo najrazličnejša lažna gesla in nemogoče obljube. In res v precejšnji meri jim je uspelo, razbiti naravno skupnost slovenskih stanov. Uspelo jim je ustvariti dva »razreda«, katera so hujskati drugača proti drugemu, oba pa proti narodni skupnosti. Oblast, ki je bila zato poklicana, se vse do današnjih dni, do nastopa oblasti našega prezidenta, divizijskega generala Leona Rupnika ni resno pobrigala, da kričeča nasprotstva med delavci in delodajalci odstrani.

Slovensko delavstvo je bilo vedno zdravo in kar je glavno, bilo je vedno slovensko! Zato je po spoznanju, da niti gospodarski liberalizem, niti brez-

vestni komunizem socialnega vprašanja rešiti niti ne moreta in niti nečeta, načelo iskati novih poti in novih izhodov za utrčitev sloge med umetno ustvarjenima »razredoma« in za složno sodelovanje vseh stanov v narodnem občestvu. Slovensko delavstvo hoče biti eno s svojim narodom in je zato odklonilo vsako sodelovanje s komunisti in vsemi njihovimi zavezniki, ki hočejo na račun naroda in na račun slovenskih delavskih žuljev skrbeti za lastno bogatenje ali za interese svojih partij.

Delavci smo svojo trdno voljo po zdravi ureditvi gospodarskih in socialnih vprašanj in še močnejše svojo trdno voljo, da slovenski narod mora ostati živ, že ponovno dokazali. Naj poudarim samo, da se je največ domobrancev, naše narodne vojske, rekrutiralo takoj za kmeti baš iz delavskih vrst. Ti delavski fantje, domobranci, danes stoje v znamenju bodočega vzajemnosti stanov skupno s kmetiskimi fanti v prvi bojni črti na braniku vere naših očetov in ljubezni naših mater. Ves napor komunistov ter njihovih zaveznikov iz Londona, da bi te čvrsto sklenjene kmetke in delavske fante v domobranstvu razkrojili, je zaman, zakaj ti fantje vedo, zakaj se bore. Bore se za najsvetejše, kar imamo, za nič manj in nič več, kakor obstoj in svobodo slovenskega naroda.

Vsi delavci pa niso mogli v domobranstvo. Naše tovarne, železnice in obrtne delavnice, ki jih zločinski komunistični bes ni razrušil, so rabile pridnih rok in dela zvestih sinov naroda. In to delavstvo, ki še danes dela po podjetjih in tovarnah, je prav tako močno narodno zavedno, prav tako zdravo in prav tako kakor domobranstvo najtesneje povezano s prvim in največjim Slovincem sedanjega časa, našim prezidentom, divizijskim generalom Leonom Rupnikom. On je tisti, ki je prvi razumel naša zdrava prizadevanja za ustvaritev trajnega miru med delodajalci in med delavci. On je tisti, ki je že ponovno poudaril, da je samo v povrnitvi k naravnim skupnostim stanov rešitev današnje družabne kri-

ze. Za njegovo jasno načelno stališče in zlasti za vso praktično pomoč, ki jo je delavstvu v preteklem letu, tako bogatem delu in sadov, nudil našim delavcem, so mu ti iz vsega srca hvaležni. Ne omejujemo pa se samo na hvaležnost, temveč lahko danes na tem zboru javno poudarimo, da je delavstvo kot en mož gozdarstvu prezidentu vdano in da ga iz srca ljubi kot rešitelja domovine.

Danes slovensko delavstvo svoje borbe za stanovsko preureditev naroda ne vrši več neorganizirano in samo z besedami, ampak organizirano in sistematično preko svoje predstavniice Delavske protikomunistične akcije. Ta akcija, ki je za svoje delo dobila že večkrat popolno priznanje g. prezidenta, je že prešla iz gorčičnega zrna v mogočno drevo, iz skromnega začetak v mogočno delavsko gibanje v gibanje z zdravim programom: Popolnoma vrniti vse delavstvo svojemu narodu in nato v duhu socialne pravičnosti urediti delavski socialni položaj. Toda poudarjam: najprej delavstvo vrniti svojemu narodu, najprej mora biti narod oset vseh nevarnosti, ki mu groze, najprej mora biti zasiguran nadaljnji obstoj naroda, šele potem bomo sklepali o njegovih socialnih reformah. Jasno je namreč, da če ne bi razumeli veličine sedanjega časa in bi lahko misleli zaigrali narodovo usodo, ne bi novega družabnega reda več rabili, kajti izumrli narod ne rabi nobenih reform.

Slovenski delavci danes govorijo: Komunisti, zastoj na vaši pozivi na sabotažo in uničevanje naših slovenskih strojev po tovarnah, zastoj je vaš trud in trud vaših zaveznikov, da bi zlomili jekleno voljo slovenskega delavstva, ki je: ostati s svojim narodom eno!

Delavci ne bomo odnehal! Borili se bomo za obstoj naroda vse do takrat, da bo končno zmagala pravica! Pravica, ki je zmagala vedno, bo zmagala tudi v sedanjí usodni uri!

Bog, stan in narod!

Programatičen govor prezidenta gen. Rupnika

Po govorih zastopnikov naših temeljnih stanov, kmečkega in delavskega, je bil kratak odmor, ki ga je domobranska godba izpolnila s igranjem narodnih pesmi. Velik val navdušenja se je razlil po dvorani, ko se je dvignil g. prezident in šel na govorniški oder.

SLOVENCİ IN SLOVENKE!

Mali slovenski narod smo v odločilnem boju za usodo vsega človeštva sicer čisto majhen drobček med vojnočimimi narodi in rasami, vendar je tudi nas Previdnost postavila na preizkušnjo.

Od tega, kako se bo naš narod izkazal v odločilnem boju za prevlado Dobrega ali zla na svetu, je odvisno, ali bo tudi naš narod izbran za sodelovanje pri obnovi pravičnega, Bogu dopadljivega reda, ali pa bo obsojen na propast in izginotje iz zgodovine narodov.

Stara resnica je: Kogar Bog ljubi, ga preizkuša. Kogar pa je Previdnost izbrala za izvršitelja svoje volje, ga preizkuša deset in stokratno.

Kakor koli smo pač majhni in kakor koli se zdimo nepomembni v današnjem človeškem dogajanju, nam je vendar Previdnost postavila isto usodno vprašanje kot vsem drugim velikim in majhnim narodom: Biti ali ne biti!

Ze več kot 25 let stojimo pred neprestano se ponavljajočimi težkimi, usodnimi vprašanji. Ta vprašanja smo mnogokdaj pravilno razumeli in si znali dati odgovor. Mnogokdaj pa jih razumeli nismo hoteli. Zato so bili naši odgovori, ki smo jih dajali usodi, mnogokdaj nepravilni. Mnogokdaj nismo upoštevali migljaja prsta božjega, kakor pravimo.

Toda Usoda nas je vse te čase skrbno tehtala. Sedaj je čas potekel; prišli smo do ločnice, ko se moramo odločiti. Jezik na tehtnici naše usode ne more več dalje čakati na naše premišljevanje. Mora se nagniti za večino našega naroda na desno, če hočemo obstati, živeti in si kovati boljšo bodočnost.

Kajpota na ločnici kažeza na levo in na desno; na desno k Dobremu, Resničnemu, Pravičnemu, Poštenemu, ali na levo k zlu, v sužnost, smrt, pozabljenosti zaradi neizpolnitve naše narodne naloge. Ena pot vodi v pravo, Bogu dopadljivo človeško sožitje, druga v satanovo kraljestvo boljševizma. Kam se bomo odločili? To edino vprašanje postavlja Usoda danes pred nas. Ravno v tem vprašanju pa je obseženo tudi ono za nas tako važno vprašanje: Biti ali ne biti. Če bomo šli vztrajno po desni poti, bo naša bodočnost navzle najtršim preizkušnjam blagoslovljena.

Oni Slovinci, ki so šli za levim kažipotom v boljševičke mreže, so se sami izločili iz naše narodne skupnosti, zakaj boljševizem je našemu krščanskemu, slovenskemu bistvu in pojmovanju povsem tuji. Ker so s tem izvali vse posledice, jih bo zgodovina nekoč pred narodom in pred Bogom okizovala in obsodila, pa čeprav se jih danes mnogo, preveč, tega

ne more ali noče zavedati. Tedaj bodo ti vsi poginili pod bičem, breami, da — strelji razjarjenega naroda, ker bo spoznal, kaj so mu v teh letih uničili, kar bi mu služilo za bodočo rast. Kot brezdušni, brezbožni, breznarodni sužnji se bodo za večne čase pogreznili v motovnje pozabljenja in narodovega prokletstva. To bo pravično plačilo za vse tiste, ki danes v službi boljševičkega satanizma izdajajo svoj narod, domovino in Boga.

Zdrava, narodna zavedna in sebi zvesta večina slovenskega naroda pa je že preko usodnega križpotja. Šla je po edino preostali odredišni poti. Na čelu nje, kot prvoborniki naše bodočnosti, naše hrabro Slovensko domobranstvo. To je, ki nas vodi in nam dela pot hodno.

Pot je sicer strma, kamenita, zaraščena s trnjem in grmovjem. Toda prebiti se moramo! Hoditi je moramo s vso močjo naše volje, združeni v enotnih naporih, zakaj edino ona nas vodi v novo življenje, v nov red, to je v svet resnične narodne in družabne pravičnosti in svobode.

Toda precejšen del našega naroda še vedno stoji na križpotju naše usode. Celo danes, ko je udarila že zadnja ura. In vendar so imeli ti naši rojaki točno eno leto priložnosti za razmišljanje.

Točno pred enim letom je sprilo očitne podobne komunistične zarote proti vsem pozitivnim elementom našega naroda tako rekoč sama božje Previdnost tudi te naše rojake postavila pred odločitev. Vse dolgo leto so lahko gledali, poslušali, čutili in presojali, kaj je zadelo one Slovence, ki so drveli naprej po levi poti satanske komunistične igre z narodno usodo, in kaj je bilo storjenega pri onem delu Slovencev, ki niso zavrnili nemške pomoči, kadar je nemška vojska, ob izdaji Badoglija, brez naše krivde in tudi brez naše zasluge tudi našo pokrajino vrela pod svojo zaščito. Tam ste imeli na dnevnem redu pokolje, rop, pustošenje, požig, oskrumbe, bedo, nasilje, plenjenje, lakoto, mučenje, malikovanje satana z vsemi njegovimi lastnostmi, ruševine, kaos in smrt, tu ste imeli nasprotno temu zaščito, red, zakonitost, mir, delo, kruh, neovirano izživljanje v nas tako zasidranih verskih čustev, začetke obnove in skrbstvo.

Za to pač menda ni treba biti — izdajalec, da spoznaš to, kar ti kažejo zdrave oči in zdrava pamet.

Komu se moramo končno zahvaliti za naše borbeno Domobranstvo, ki predstavlja danes našo narodno obrambo, če ne nemški uvidenosti? Kaj pravite, ali bi nemška vojska lansko jesen utrpela kolikaj večje škode, če bi takrat bedne ostanke naših vrlih vaških straž razpoddila in jih tako skupaj z narodom nagnala v žareče žrelo krvavega boljševičkega moloha? Ste kdaj poklicali razum na pomoč in se zamislili v to, kadar ste pljuvali na kolaboracijo?

Danes imamo organizirano in močno Slovensko domobranstvo. ki mu živijo

tolpe v gozdovih že dolgo niso več kes. Vi, ki še vedno stojite na križpotju in premišlujete, ste se že kdaj malo globlje zamislili in pogruntali, kaj to Domobranstvo pomeni za sedanjost in bodočnost našega naroda? Če ste se mogoče vendarle že dokopali do tega spoznanja, zakaj potem še stojite ali celo opletate na vse strani s sumničnimi in obsodnimi, ako ste res pravi narodnjaki? Mar čakate, da vas bo narod prej ali slej — toda enkrat zagotovo — obsodil in preklel kot one, ki zarafeeni od satanskega židovskega boljševizma udarjajo v teh težkih dneh naroda v hrbet. To vas čaka, ker boste soodgovorni za vsako nepotrebno žrtve in izgubo, ki se je bo narod nekoč ko bo presojal brez prišepetavanja da našnje čase, prav zatrdno spomnil.

Ali so pač tisti, od katerih prišlo obsojda na vse strani kot besne sline, že pomislili, komu se morajo zahvaliti, da imamo svojo domačo upravo, ko bi sicer čisto lahko bilo mogoče, da bi mesto me, ki si me lahko izposojajo po mili volji, na mojem prostoru sedel tisti, ki je sedel pred menoj? Komu se moramo zahvaliti, da smo si že med vojno ustvarili organizacijo kmetov, ki tvorijo nezlomljivo hrbenico našega naroda; da imamo navzle raznim komunističnim »preblikam« prehrano, kakor je marsikdaj drugimajmo, da uživamo finančno podporo da smo zopet postavili marsikateri, p. komunisti ali njihovih badoglijevskih zaveznikov porušeni kmečki dom itd. itd.? Takšni izdajalci smo, pa smo se zaradi sprejete nemške roke in zaradi — kolaboracije sredi najtežje in najbolj besne vojne vseh časov lahko posvetili negovanju in povzdigovanju slovenske narodnosti in živcu naše bodočnosti — slovenski mladini ter času in sredstvom primerni, družabni preureditvi.

Pametne Slovence pa vprašam, ali ste že kdaj, kadar jih zamika, da bi malo — visokopolitično mislili, pogledali zemljevid in primerjali našo sicer ljubljeno in lepo, toda majheno zemljo s ogromnimi frontami, kjer se v ne majhni meri sodelota tudi naša usoda, ter po zdravi pameti prišli do zaključka, da smo v primerjavi tega v enem letu dosegli kakor lepe uspehe — zaradi »izdajalskega sodelovanja« z Nemci? In če vprašam: Kateri od velikih, na vsak način pa velj narodov kot smo mi, ki so jih židji zapeljali v vojno in mesnico za uničevanje človeške kulture in civilizacije, ki mi naj sledi ustoličenje židovskega boljševika na svetovni prestol, je užival toliko podpore kot je je sorazmerno naši majhnosti in nemoči nam nudila Nemčija?

Mislím, da moram na to vprašanje dati sledeči pravilni odgovor, da tud domovljince in omahljive zadnje opozorila: Ves svet sliši, vidi, čuti in sodočinja, da za armadami narodov, ki jih poneumila želja po zlatu in omrežila s dovska igra, da krvavijo za svetovno izdostvo, korakajo glad, bolezní, bed boljševizem s svojim kaosom in smrtí celih narodov, že so se sami predali.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Kaj je novega pri naših sosedih?

Iz Trsta

Prometne nesreče. V četrtek dopoldne okrog desetih je vozil po cesti iz Trsta v Videm Dominik Castelli tovorni avtomobil, na katerem so bili naloženi sodi z nafto. Cesta je vijugasta in včasih tudi precej ozka. Castelli je vozil na skrajni desni in morda se preveč, ker ni niti opazil, da je mimo privozila kolesarka, ki ga je hotela prehiteti. Zaslišal je le krik in ustavil voz ter skočil na cesto, da bi videl, kaj se je zgodilo. Ko je videl na cesti kolesarko, ki je imela seboj tudi otroka, je obe brž naložil na avtomobil in ju odpeljal v Videm. Kolesarka — Ana Tiohi iz Vidma je dobila pri padcu le lažje poškodbe, medtem ko je štiriletna Lilijana Crotti, ki jo je imela seboj, umrla, čim so jo prepeljali v Videm, ker ji je pri padcu počila lobanja.

Z drevesa je padel 13letni dijak Jurij Giambetti in dobil pri padcu hujše poškodbe ter si zlomil nogo v kolku.

Manufakturno trgovino so obiskali tatovi. Policijska straža je napravila svoj navaden obhod in ko je prišla v ulico Madonna, je opazila, da je ključavnica železnega zastera trgovine v hiši št. 15 odstranjena in ne daleč od tam je ležala na tleh. Poklicali so lastnika Gennaro Mazza, ki stanuje v ulici sv. Servola št. 1, ki je takoj prišel v oplenjeno trgovino. Ugotovil je, da so mu tatovi odnesli za 70.000 lir raznega blaga in sicer: 300 metrov blaga za ženske obleke, 4 pare moških volnenih hlač, 4 klopčice volne, 100 parov ženskih in moških nogavic, 12 pižam, 12 odev iz kamelje dlake in še drugo drobno blago.

Umrli so: Jospina Lenardon roj. Kovačič, Marija Rosi roj. Fisulič, Jospin Jus, Olga Sinkovič roj. Masaput, Marjeta Cufarin roj. Mavrič, Gvido Padovan, Antonija Stefe roj. Vata, Rozza Kolar roj. Buchbinder, Ernest Kavanec.

Iz Gorice

Dvajsetletnik — šef zločinstva. Pod tem naslovom priobčuje »Goriški list« z dne 13. septembra kratak življenjski 20 letnega komunista Vasje Kogejca, ki je šef boljševiške policije pri IX. korpusu. Ta mladoletnik, ki po postavi izgleda še kot deček, je po svojem poslu in značaju pravi krvnik. »Njegove krvave likvidacije, ki jih okušajo nepokorni partiji, le malo osumljeni tolovaji in ubogi prisilni mobiliziranci, segajo iz temnih gozdov v sredo poštenih družin, ki so ostale samo slovenske in odklanjajo komunizem. Dovolj je, da ga odklanjajo za sebe, niti

ni treba, da se postavi v vrsto protikomunističnih borcev, treba je samo, da zve krvavi otrok in že se stegne njegova ročica v tvoj dom in družina izgubi očeta, sina, hčera, vas pošteno slovensko družino, umor in umor, to je delo tega krvavega otroka.«

Z Gorenjskega

Malo manjši krušni obroki. V listu »Kärntner Zeitung« z dne 23.24. septembra t. l. je tale nova odredba:

Dne 16. oktobra 1944 se bo krušni obrok nekoliko skrajšal. Tako bodo dobivali normalni potrošniki (s tistimi vred, ki so potrebni dodatkov, izjemni dolgotrajnih in nočnih delavcev) za 200 g manj kruha na teden. Otroci do 5. leta in 6 letni otroci bodo prejeli za 100 g manj kruha na teden. Razen tega se skrajšal krušni obrok najtežim delavcem za 100 gramov na teden. Tudi tisti, ki se sami oskrbujejo s kruhom, ga bodo imeli od sedaj za 100 g manj na teden. Neokrnjeni pa ostanejo krušni obroki otrokom od 6. do 10. leta in mladostnikom od 10. do 18. leta, kakor tudi dolgotrajnim in nočnim delavcem.

Po novem odredbi bodo odslej potrošniki prejeli po 225 g kruha na teden. Sestava nemških vojnih obrokov se je morala v teh vojnih letih že različno prilagoditi uspehom vsakoletne žetve. Ko so oblasti določale razne živilske obroke, so zmeraj stremeli za tem, da bi potrošniki resnično prejeli toliko, kot je bilo nakazano na živilskih nakaznicah, in da ne bi bilo nobenih okrnitev. Tako so oblasti v 6. letu vojne, ko je bila letina krompirja slabša, to izenačili z večjimi obroki kruha in žitnimi izdelki, dalje tudi s sočivjem in rižem. V tem, 6. vojnem letu, ko se je krompirja spet več pridelalo, pa je preskrba s krušnim žitom sicer zadovoljiva, vendar nekaj slabša ko lani. Mimo tega so večje težave s prevozom, a potrošniki so zaradi udeleževanja pri oborožitvenih delih in v vojski potrebni kruha prav tako kot lani. To dejstvo je prisililo oblasti, da upoštevajo čim večjo varčnost. Važno je, da se razni živilski obroki ne zmanjšajo, a poleg tega še to, da bo ostala preskrba z živilji zagotovljena prav tja do nove žetve v prihodnjem letu. Da bo moglo priti do teh rezerv, ki so glede na zagotovitev bodoče prehrane največjega pomena, se je treba s to, brez dvoma jako majhno okrnitvijo pač sprizniti. Novi obrok kruha, 225 g na teden, je sicer za 175 g manjši, kot je bil v začetku te vojne, vendar je še zmeraj za 225 g večji, kot je bil pri odslej najnižjem obroku, ki je bil veljaven od 1. aprila do 19. oktobra 1942.

S Spodnje Stajerskega

Odlikovanje. Vojak Jože Koren iz krajevne skupine Tegno pri Mariboru, je bil odlikovan z železnim križcem 2. stop.

Mihaelova nedelja v Razvanju pri Mariboru. Nna najlepši vasi v mariborski okolici je gotovo Razvanje, ki leži na vzhodnem pobočju Pohorja. Cerkvica sv. Mihaela na prijetnem griču spada pod nadzupnijo Hoče. Nad Razvanjem je znana zgodovinska postojanka »Poštela«. Ljudska pravljica pravi, da je to stal nekdanji lovski grad kralja Matjaža. V zemlji, pod ruševinami gradu in stare protiturske trdnjave pa so baje zakopani veliki zakladi zlata. Kralj Matjaž, da je imel v pohorskem gradu svojo glavno blaginjo. Pripovedujejo, da je Matjažev zakladni minister meril zlatnike z mernikom, kakor merijo kmetje z mlačeno žito. Lahkoverni ljudje so po cele dneve s krampi in lopatami preiskovali skale in ruševine na »Pošteli«, a do sedaj še nihče ni kopal tako globoko, da bi se zasvetili Matjaževi zlatniki. »Mihaelova žegnjanje« v Razvanju se je obhajalo vsako leto zadnjo nedeljo v septembru. To je bila neka posebnost. Iz mesta in širne okolice je šlo ta dan staro in mlado na hriček sv. Mihaela. Tu je bil po sv. maši tako zvani »semenj za žetino«. Po starem običaju so si tu dekle pri cerkvi izbirale svoje bodoče možje. Poseben »starešina«, ki je že od nekdaj pripadal stari kmečki hiši Lobnikov, je sedel pred cerkvijo na posebnem »trou« in je dodeljeval dekletom »ženine«. Navadno je bilo že vse pred dogovorjeno. Bil je lep starokmečki običaj našega rodu. Za srečen zakon je bil pogoj, da je dekle izbranemu fantu v navzočnosti starešine izročilo velik šopek rozmarina in treh mladih brinjevih vršičkov. Starešina je izgovarjal tele posvetilne besede: »Naj Vama sveti Miha in sveta Urša data svoj blagoslov! Vajina hiša naj bo polna zdravih otrok, hlevi polni živine, kašče polne rumene pšenice, kleti pa do vrha napolnjene s sladkim vinom! Pri vsakem paru je zapel pevski zbor in »muzika« je zašpilala. Vse pa se je vršilo v mejah dostojnosti. — V okolici Razvanja na pohorskem pobočju so sloviti vinogradi in izborni sadonosi. Nekdaj so vas nazivali »Sadovina«.

Iz Prvaške

Komunisti pobijajo dr. Mačkove poslance. Komunistični oddelki so nedavno odpravili s seboj biv. poslance dr. Mačkove Hrvaške seljačke stranke Pavla Krceta iz Sinja, Franjo Boriča iz Crkvenice in Ante Vrkljana iz Sušaka. Pod njihovimi imeni so nato izdajali razne proglose, s katerimi pozivajo ljudstvo, naj se jim pridruži. Ker so omenjeni bivši poslanci odločno odbijali vsako sodelovanje z odmetniki, so jih komunisti pobili.

Zidanje hišic za prizadeto prebivalstvo v Osijeku. Letalski napadi niso prizanesli tudi Osijeku. Za prizadeto prebivalstvo po dosedanjih letalskih napadih, so Osijecani sami zbrali 8 milijonov lir, 7 vagonov živil, dva vagona posode in precej oblek. Prizadetim družinam so v Osijeku pričeli graditi na mestnem svetu tudi higijske hišice. Stanovanjski prostori so zgrajeni po nemškem vzoru ter imajo po dve majhni sobi, in kuhinjo, dve postelji, mizo, štedilnik in nekaj stolov. Hiše so dolge 7 m.

Iz Srbije

Nove aretacije v Sofiji. Beograjska »Donau Zeitung« poroča o vedno novih aretacijah v Sofiji, odkar prevzemajo oblast v Bolgariji sovjeti. Med drugimi uglednimi osebnostmi se je ob bolgarskem razsulu nahajal v Sofiji tudi bivši jugoslovanski ministrski predsednik Dragiša Cvetković, katerega se je pa posrečilo pobegniti v Turčijo.

SPREJMEMO

za slavno delo v rovu v Ljubljani pod najugodnejšimi plačilnimi pogoji strokovne moči, in sicer:

MINERJE, TESARJE, ZIDARJE, BETONERJE, POMOŽNE DELAVCE itd.

Javiti se pri Gradbenem podjetju Ing. RIESER, Ljubljana, Tavčarjeva 2 od 8-12 in od 2-6.

Ljubljančani, varčujte z vodo!

Zaradi velikih težkoč pri dobavi električnega toka in premoga za obrat mestnega vodovoda poziva mestno županstvo prebivalstvo Ljubljane, naj čim bolj varčuje z vodo iz mestnega vodovoda, ker bo mestno županstvo sicer primorano izdati potrebne ukrepe, da se zavaruje najnujnejša množina pitne vode.

Sicer že veljajo določbe odredbe Šefa pokrajinske uprave o omejitvi porabe vode, ki se mora po njih strogo ravnati vse prebivalstvo. Poleg tega znova svetujemo vsem hišnim gospodarjem in najemnikom stanovanj, naj sami pregledajo ali naj pa naroče koncesionarnemu instalaterju, da pregleda vodovodne naprave v hiši ter takoj odpravijo vse morebitne pomanjkljivosti. Pri vodovodnih pipah je treba zamenjati tesnila, pri stranišnih rezervoarjih pa je tudi važno, da se tako imenovani sedeži pod tesnilom gladki ter se zato voda popolnoma zapre. Sploh je pa v večini primerov ugotovljeno, da nastane velika poraba vode prav zaradi otekanja vode v straniščih.

Mestno županstvo je prepričano, da bo vse prebivalstvo upoštevalo težke in izredne razmere ter se ravnalo po tem pozivu, saj je samo s tem celumu mestu zagotovljena tista množina vode, ki jo najnujnejše potrebujemo.

»Oddajniška skupina Jadransko primorje« RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 26. september:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 7.50 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Jutranji koncert — 9 Poročila v nemščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda — 12.50 Koncert za razvedrilo izvajajo radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanec — 14 Poročila v nemščini — 14.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Od dveh do treh, glasbeni meš — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Popoldanski kratkočasja — 18.30 Pregled športnih dogodkov v nemščini in slovenščini — 18.45 Zdravniška ura, Janez Kromar: Lajk in recept — 19 Slovenska ljudska oddaja — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Prenos aktualnega predavanja — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Dunajski pozdrav Ljubljani — 21 Komorno glasbo izvajajo Ljubljanski komorni trio in violonist A. Dermelj, pri klavirju M. Lipovšek — 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Plesni orkester vodi M. Vodepivec — 23 Prenos osrednjega nemškega sporeda.

POIZVEDOVANJA

Najdena sta bila dva ključa 23. t. m. med 11-12 pred vrati Ljudske tiskarne v Kopitarjevi ulici. Dobita se v upravi Slovenca v pritličju.

MALI OGLASI

Službo daj DELAVKA pomožna, za trgovino in obrt, lahko delo, dobi namestitve. Poizvedba pod: KDO 1944 na upravo »Slovenca« 8495.	Prodajo OTROŠKI VOZICEK globok, lepo obnove, napredaj v Dravski ul. 9. (I)
Poizvedbe KOVCEG s nekaj jestvinami in perilom z naslovom: Sestra Radovana, sem včeraj popoldne pozabila pri Dolenjskem bloku. Pošten najditelj se lepo prosi, naj ga odva v Jožetiču, Poljanska c. 16.	BRZOPARILNIK vsebina 150 litrov, malo rabljen, napredaj Kovina, Zaloška 33. (I)
Posestva TRAVNIK v izmeri 12.000 kv. m v bližini viškega bloka urodno prodaja. Realiteta pisarna Zalec Andrej, Tavčarjeva ul. št. 10.	Kupimo RJUHE, KAPNE postojno perilo, brisače, razno moško in damsko perilo kupim stalno in plačam najboljše cene. — Kupim tudi druga razna oblačila event. prevzamem ista v komisijsko prodajo. Hinko Privsek, Ljubljana, Kolodvorska št. 7. (I)
Kolesa OTROŠKO KOLO kupim. Ponudbe s cenami na upravo »Slovenca« pod št. »Kole« 8593.	

Oddaja oljnih semen

Z uredbo z dne 4. aprila t. l. št. 55 je bila predpisana površina, ki jo morajo posejati zemljišča z oljnim rastlinami, kakor tudi najmanjše količine oljnih semen, ki jih morajo kmetovalci oddati Prevodu. Člen 3. omenjene uredbe predpisuje naslednje količine semen, ki jih je treba oddati pri obdelani površini: 1-2 ha 10 kg, 3-4 ha 20 kg, 4-6 ha 30 kg, 6-8 ha 40 kg, 8-10 ha 50 kg, 10-12 ha 60 kg, 12-14 ha 70 kg, 14-16 ha 80 kg, 16-18 ha 90 kg, 18-20 ha 100 kg.

Po členu 4. omenjene uredbe morajo posaditi pridelovalci, ki razpolagajo z obdelano površino nad 20 ha z oljnim rastlinami naslednje površine: nad 20-25 ha 0,75 ha, 25-30 ha 1 ha, 30-40 ha 1,5 ha, 40-50 ha 2 ha, 50-70 ha 3 ha, 70-100 ha 5 ha, 100 do 200 ha 7 ha, 200-300 ha 9 ha, 300-400 ha 12 ha, 400-500 ha 16 ha.

Pridelano oljno seme bo odkupoval Prevod, in sicer repico in laneno seme od 26. septembra do 29. oktobra, a vsa ostala oljna semena od 15. oktobra do 15. novembra t. l. Vsi pridelovalci iz Ljubljane naj dostavijo semena v Prevodu skladišče na klavnič, kjer bo seme stehotano in plačano po ceni, ki je bila določena: za seme sončnice 6 lir, za bučnice 8 lir, za repično seme 6 lir in za laneno seme 8 lir kilogram.

Pridelovalci izven Ljubljane oddajo semena na svoji občini, ki jih bo nato prodala Prevodu.

Vse seme mora biti dozorelo, suho, pravilno oblikovano, neplesnivo. Če seme ne ustreza navedenim pogojem, bo Prevod odbil od nakupne cene določene odstotek.

Poleg plačila za seme prejmejo pridelovalci, ki so v polni meri zadostili svoji

dolžnosti, nagrado v olju, ki se ne šteje v obrok maščobe in znaša za vsakih 250 kg oddanega semena 1 del olja. Skupna količina za nagrado prejetega olja pa ne sme znašati več kot 4 litre na vsakega družinskega člana, za katerega je smatrati vse delovne moči v stalni oskrbi. Olje bodo prejeli pridelovalci semen iz Ljubljane takoj pri oddaji semen na klavnič, oni izven Ljubljane pa potom svoje občine. Da pa bo mogoča točna odmera olja, morajo pridelovalci prineseti ob priliki dostave semen tudi potrdilo, iz katerega bo razvidno ime, priimek in bivališče pridelovalca, število njegovih družinskih članov, vrsta in površina posejanih oljnih rastlin in obdelana kmetijska površina, s katerim izrazom se razume površina njiv, vrtov, vinogradov in travnikov pridelovalca.

Ta potrdila prejmejo pridelovalci mesta Ljubljane na Gospodarskem oddelku Mestnega županstva v Ljubljani v Beethovnovi ulici 7, a podeželski pridelovalci na svoji občini.

Opozarjamo pa posebej vse pridelovalce oljnih semen, da morajo oddati Prevodu pridelke, kajti lovarna Hrovat & Co., ne sme preštati olja za nikogar drugega kot samo za Prevod.

Glede oddaje oljnih pogaj, katere prejmejo pridelovalci po čl. 11 uredbe o pridelovanju oljarje, bo odrejeno naknadno, kje bodo prejeli pripadajočo količino.

Prav tako bo naknadno objavila Kmetijska zbornica za Ljubljansko pokrajino glede eventualnih premij, katere smejo prejti pridelovalci oljnih semen za vzorno uspeha.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman

18

»O, ti sveta nedolžnost! Ali ne razumeš, da hočejo že zdaj s hudičevimi silami in pomočjo potegnuti knjige iz omare? Svoj živ dan si ne bi bil mislil, da bo šlo to tako lahko. Zdaj ti preostane le še eno, da čakaš in si previden, ker zdaj lahko kar loviš in ti niti ni treba iti na lovišče. Ribe ti kar skačejo na suho! In si same sekajo glave proč in mečejo jetra v čebre, le da dobiš dovoljenje za to! Ha, ha, ha! Pa še eno je,« zdravnik se je zresnil, »da si moraš na vsak način zagotoviti Finnurja. Ta je prijatelj Sere Sturle in on more kmete pripraviti, da mu sledijo, kamor le hoče. Če bi to dosegel, da ti ne bi nasprotoval, pa je že veliko. Pri tem moraš biti pa jako previden.«

Faktor Thorsden se stiskal ustnice in obraz mu je bil odločen in zaprt. »Vem,« je dejal. Vem, da mi je občinski predstojnik lahko nevaran. A njega lahko vsak dan spravim naoben, ne da bi vzbudilo kaj pozornosti. Že večkrat sem mu s tem grozil — in to je tudi vsem znano. Prav za prav

ni niti pošteno napravil naši tvrdis, da tega že zdavnaj nisem storil. A ljudje tako visijo na njem! Dosele sem mu prizanašal, ker mi je zastopnik trgovske družbe tako svetoval. Saj je tudi lastnik velikega zemljišča, ki je precej vredno, dasi nemara še ne bi zaleglo. A ta človek je prav nesramen in bi mu jako privoščil, da bi imel malo manj v rokah.«

Pall Brandsson se je sklonil naprej in je roko položil plosko na mizo.

»Ne svetujem ti, da bi se Finnurja preveč lotil. Je popadljiv kakor pes, če ga dražiš. Njegov razum je neoporečen. Zdaj je seveda do vratu v dolgovi. A čez deset let se bodo obrestovala vsa popravila na njegovem posestvu, ki se je zaradi njih zadolžil — nato pa bo mož brez dolgova. In še čez deset let nato bo že skoraj bogataš.«

Faktor se je nasmehnil, a oči so se mu zaiskrile.

»Pa je slab gospodar, ki se loti večjih stvari kot jih zmore. In kdor bi zdaj kupil posestvo za količjak ugodno ceno, bi napravil dobro kupčijo.

Naša tvrdka bi se utegnila na njegovo lastnino intabulirati.«

Pall Brandsson je skoraj mehote odmaknil roko z mize in je pokonci sedel na zofi. Opazoval je faktorja s tistim motrečim pogledom, ki z njim opazujemo navadno le tujce. Smehljaju mu je izginil iz obraza, ki je postal hladen in tog. Nekaj časa je molče sedel in pihal dim v kratkih presledkih predse.

»Sicer pa,« je povzel brezbrzično in se nekam prisiljeno nasmehnil, »je moja pomoč kar odveč. Boš že vedel, kaj ti je storiti.«

»To pa ne!« se je faktor hreščaje zarežal. »Ti si me spravil v ta močnik in me zdaj ne smeš pustiti na cedulu. Saj si obljubil, da me boš postavil za kandidata!«

»Seveda,« je odvrnil zdravnik, ki se je hudoval na svojo prisiljeno prijaznost. »Kar sem obljubil, bom tudi storil. Menim le,« zdaj se je zasmejal, »da lahko opazim, da si zlezal iz otroških hlačk in si kos svojih nalogi. In tako lahko preneham s svojim jerobstvom.«

Faktor je vstal. »Pa sem čisto pozabil, da bi ti kaj postregel. Kaj praviš k škodolici kave? Pa malo konjaka zraven?« Ni čakal odgovora, šel je k vratom, jih odprl in naročil. Nato se je vrnil.

»Ali ne bi poklicala knjigovodjo, da bi vrgli tarok?«

Zdravniku je bilo prav. Ne da bi se zavedala, se je nekaj zgodilo, kar jima je bilo obema v olajšanje, ko se je pojavil tretji v sobi.

Osmo poglavje.

Medtem ko so faktor, zdravnik in knjigovodja sedeli pri taroku, je imel župnik doma v svoji sobi svojega prijatelja Finnurja z Vadija, občinskega predstojnika. Že zdavnaj se je razšlo kavino omizje, vsi drugi so že odšli, večina se je napotila naravnost domov, le nekateri so se še malo potikali po trgu in so tu in tam pokramljali z dobrimi prijatelji.

Razgovor med obema prijateljem, ki se je spočetka vrtel krog zadev domačega kraja, je polagoma prešel na zadeve vse dežele.

Sera Sturla je, kadčo svojo dolgo pipo, stopal gor in dol po belo poribanem podu. Zdaj pa zdaj se je usedel na enega od visokih, lesenih stolov in si prekrizlal noge, za hip posedel, spet naglo vstal in je spet začel rotati gor in dol po sobi. Če je kdaj pa kdaj prisel v bližino starega, s črnim ličilom preplešanega gugalnika, ki je stal pri oknu, se je, ves odsoten, usedel nanj, malo se je poželjal sem in tja, skočil nato spet pokonci in je begal po sobi gor in dol.

KINO »SLOGA« 27-30 Zabavna komedija »MOJ LJUBI AVGUSTIN« Paul Hörbiger, Maria Andergast. PREDSTAVE ob 16 in 19!	KINO »MATICA« 22-41 Rudolf Forster v psihološko interesantnem zdravniškem filmu »KLIC DOLŽNOSTI« Predstave ob 16 in 19.
KINO »UNION« 22-31 Odlična drama iz sodobnega življenja »NASVIDENJE FRANCISKA« Marianne Höpner, Hans Söhnker. PREDSTAVE ob 16 in 19.15!	

Veliko transportno podjetje sprejme takoj več ženskih moči

za pisarniške posle. — Znanje nemškega jezika in strojepisja pogo. Visoka plača ob dobri oskrbi in prostem stanovanju. Predstaviti se takoj v bivšem Sokolskem domu v Trnovem, Ljubljana.

Veliko transportno podjetje sprejme takoj šoferje, učence za šofersko šolo in stavbne rokodelce

(zidarje, mizarje, instalaterje, avtomehanike, električarje, soboslikarje itd.).

Stanovanje, dobra oskrba, visoka plača. Prijave se sprejemajo do 27. t. m. v Ljubljani, bivši Sokolski dom, Trnovo od 9 zjutraj do 17 popoldne.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše nadvse ljubljene žene, mame, hčerke itd., gospe

Palljavec Tilke

izrekamo najtoplejšo zahvalo č. duhovščini, darovalcem cvetja in vsem, ki so rajnko spremenili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se gg. zdravnikom, posebno pa č. sestram za požrtvovalno nego in lajšanje trpljenja v njeni težki bolezni.

Sv. maša zadušnica se bo davala v četrtek, 28. t. m. ob 7. v cerkvi sv. Franciška v Šiški. Ljubljana, 25. septembra 1944.

ZALUJOCI OSTALI

Malahovsky Franja

Ljubljeno pokojnico bomo sprejeli na njeni zadnji poti danes, v torek, 26. t. m., ob 16. uri z Zal, kapele sv. Nikolaja k sv. Križu.

Ljubljana, 26. septembra 1944.

Globoko žalujoči:

Rudolf, soprog; Marica in Hilda por. Prosen, hčeri; ing. Rudi, sin; Prosen Marjan, zet; Nevenka por. Mlakar, snaha; vnukinja Marija ter žalujoče družine: Podpac, Prosen, Mlakar, Lončar.

Neprestano je govoril. Njegov glas je bil potisn, malce obotavljajoč. »Ljubi Bog nam je podaril tako lepo in bogato zemljo... Bogato, prav, zakaj deželi ne primanjkuje ničesar. Kaj pa mi naredimo iz tega? Ali je Bogu dopadljivo, da živimo skoraj vsi v hišah in kočah, ki so zložene iz kamnov in šote, ker nimamo tiste energije, da bi si zgradili pravilne, Ti debeli prsteni zidovi... zmeraj se mi zdi, da nas bodo zadušili. Lahko da so topli, a skozi majhna okna ne pride nikoli dovolj svetlobe. Zakaj nismo bolj zdravi? Pa vendar živimo toliko na prostem in je tu tak krasen, čist zrak! Vsi pogojso so tu. Toda bakterije uspevajo v teh prstenih stebah in v tej temi. V krvavih hlevih je pozimi taka tema, da dobiš krave jetiko. Z mlekom pa se bolezen prenaša na ljudi, ljudje drug drugega okužijo, tako je kmalu polovica naroda okužena! Na vsak način ni v deželi niti ene družine, kjer ni bilo vsaj enega primera jetike! Tuberkuloza je tako rekoč nadomestila gobavost, ki smo jo zdaj, hvala Bogu, skoraj vse iztrebili. Konec pesmi bo pa ta, da nas bo tuberkuloza pokosila, če ne bomo dobili drugačnih bivališč... za ljudi in za živino. — Jetika! — Pa hribovska ljudstvo! Sera Sturla se je vrgel v gugalnik in se je nekolikokrat pogugal sem in tja. Nato je planil spet pokonci.